

Sri Sharada Peetham, Sringeri
MANUSCRIPT PRESERVATION CENTRE

AC. NO. NEW 217

OLD 196

FOLIO 000

TITLE
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

—ॐ॥రఘుదేవయఃవయవచింతామణివత్సవీప్రాంరంభః॥ః—

౨౫౫౦౧౮౫౫ శ్రీమహాగణపతయైనమః॥నివిష్ణుమస్తు॥కె-వలాన్వయశ్చిహిహతుకానుమాననిరుంపరానంతరంనాశ్చయందినిరుంప
 యోసంగతత్వశంకానిరానంభాసంగతిప్రదర్శయశిష్యవధానాయప్రతిభానితెత్తైతత్తదితత్తాపూర్వము
 నిరూపితమునాకె-వలాన్వయశ్చిహిహతుకాన్వమానపరాభావరవివాదవిషయంభానంభక-నిశ్చయసాధ్యం
 నాశ్చయప్రయోజ్యం॥ఇతీత్యనంతరప్రయోజకసంగత్యైతపూర్వరీయం॥తథాపూర్వనిరుంపితపరాభానమ
 నంనాశ్చయసాధ్యమితిప్రయోజకత్వసంగత్యానాశ్చయందయోనిరుంప్యంతలనిరుంప్యంతలత్వంతనాశ్చిహిహత
 నాశ్చయతదవయవాదిమత్తాసమస్తరూపావపత్తైతత్తదిసమస్తరూపావపస్త్రానప్రతిపక్షతత్తావాదితత్వవక్త
 సత్వసపక్షసత్వవిపక్షావృత్తితత్వత్తకపంచవిశేషణవిశిష్టతథాపితథావిధపంచవిశేషణవిశిష్టవింగబద్ధనబన
 క-వాచ్యేనాశ్చయిత్తాభిప్రాయావకత్వేతినిరుక-విశేషణవిశిష్టాహతురితివాచ్యేనాశ్చిహిహి-త్తైతత్తదిఅను
 మితిచరమకారణంగపరామర్శం॥అనప్రతిపక్షతత్తాదిపంచవిశేషణవిశిష్టహతుబద్ధనంత్యయోబిదే-భూం
 తంయబ్ధాబ్ధబద్ధనంతబ్ధనక-వాచ్యేనాశ్చయిత్వమిత్తాభిప్రాయావకత్వవచక-బన్ధమంధమదాయ

వాక్యసంక్షేపః-భంతమందాయలక్షణానమన్వయబుద్ధిపత్తయోచితమనికారమతానుయాయినఃప్రతిబద్ధాహం
 తోవరుదాహంరణాననపః-న్వయబుద్ధినశత్యైశింబాదక-నవతాత్వయంభావఃతనైశింసవ
 జ్ఞాపరిబ్ధిదృష్టితతథావక్తృమశశత్యతావతానవతథావతనిగమనైశింసహంక-వాశత్యతయప్రతిబద్ధాదైరన్వయ
 బుద్ధిప్రసంగఃతాత్పర్యైశింసనాయలవిశిష్టతావతనిగమనైశింసహంక-న్వయబుద్ధినశత్యైశింస
 భావపితాత్వయైశింసమణితథావతాన్వయబుద్ధాపత్యైశింసవతామపమరపహవతావతాయదివతతతతాత్త
 యైశింసమనభ్యుపగమనతథాపత్తివాన్వయైశింసతతామనైశింసనిగమనాంకప్రతిబద్ధదృష్టివహంతోత్తరతా
 దిరుపానుప్రసంగమనభ్యుపగమనతథాపత్తివాన్వయైశింసతతామనైశింసనిగమనాంకప్రతిబద్ధదృష్టివహంతో
 త్తరహంతవయవావ్యవహంతోత్తరైశింసనయన్వయవహంతోత్తరైశింసనయన్వయవహంతోత్తరైశింసన
 విశిష్టక-జ్ఞానాత్తథావిధవిశిష్టాభవప్రయకాన్వయబుద్ధితాత్పర్యైశింసనశత్యైశింసతథావిధవిశిష్ట
 భవప్రయకైశింసన్వయబుద్ధింతోత్తరైశింసనశత్యైశింసనశత్యైశింసనశత్యైశింసనశత్యైశింసనశత్యైశింసన
 దాహంరణావ్యవహంతోత్తరైశింస

అపరబ్రహ్మ

9

ప్రతిజ్ఞాదిపంబవాక్యరూపవాక్యైర్లక్షణాంగమయప్రతిజ్ఞాదితిఎకవాక్యతయంవిశిష్టవిషయకైశాన్వయ
మోదతాత్పర్యంకతయంనాన్వయభేదాన్నిజ్ఞానప్రతిజ్ఞాదిపంబకన్వయంకవిశిష్టభేదాన్నిజ్ఞాన
నంతేనేతితాదృశవిశిష్టభేదవిషయకజ్ఞాననేత్యభేదాన్నిజ్ఞానప్రతిజ్ఞానాంగమనాంతరమితాపక్షవృత్తితాదృ
విశేషణజ్ఞానాత్మకస్వస్వరూపకారణంతరమిత్యభేదాన్నిజ్ఞానాంగమనాంతరమితాపక్షవృత్తితాదృ
పేత్యభేదాపరామభేదాన్నిజ్ఞానాంగమనాంతరమిత్యభేదాన్నిజ్ఞానాంగమనాంతరమితాపక్షవృత్తితాదృ
భావితథావిధపరామభేదాన్నిజ్ఞానాంగమనాంతరమిత్యభేదాన్నిజ్ఞానాంగమనాంతరమితాపక్షవృత్తితాదృ
తిజ్ఞానాంగమనాంతరమిత్యభేదాన్నిజ్ఞానాంగమనాంతరమిత్యభేదాన్నిజ్ఞానాంగమనాంతరమితాపక్షవృత్తితాదృ
క-భావమోదతాదృశవిశిష్టభేదవిషయకజ్ఞాననేత్యభేదాన్నిజ్ఞానాంగమనాంతరమిత్యభేదాన్నిజ్ఞానాంగమనాంతరమితాపక్షవృత్తితాదృ
నక-త్వంతాత్పర్యంకతయంనాన్వయభేదాన్నిజ్ఞానప్రతిజ్ఞానాంగమనాంతరమిత్యభేదాన్నిజ్ఞానాంగమనాంతరమితాపక్షవృత్తితాదృ
క-తాదృశవిశిష్టభేదవిషయకజ్ఞాననేత్యభేదాన్నిజ్ఞానాంగమనాంతరమిత్యభేదాన్నిజ్ఞానాంగమనాంతరమితాపక్షవృత్తితాదృ

శృవహ్నిసంబంధప్రబంధవిషయక-శాబ్దబుద్ధితాపవచ్చిన్దకాయంతానిరుంపితకారణతావచ్చెదక-భూతానుభూ-
వీణకుటకేప్రతిబింబదిపంపక-వృత్తిపంపత్వసంబంధప్రపయంతాప్రత్యక్షతయన్వృతకావిదబసక-వాక-శృంతినవివర్జిత
తాపితాప్రతావిదానుభూవీణవిశేషణమంపండానాన్వప్రత్యక్షమంక్రప్రతిబింబదివాకప్రపంపకేనతివర్జిపః।నా-
ద్యసంధనభదనభిన్ననాన్వయలక్ష్మణనామపివిభిన్నతయంనాన్వప్రతిబింబకావకాశజితపరమరహంస్యంనాన్వ-
యంవయవలక్ష్మణంపంపంఅనుమితీతాన్వది।అత్రశాబ్దబుద్ధినజనక-వాకప్రత్యక్షమంత్రముదాణానవాకే-
తివర్జిప్రమతస్యకావిదప్రయంబక-శాబ్దబుద్ధినజనకాంతంనాన్వయంతగతాభావం।తథానాన్వయంత
గతాత్వసతాశాబ్దబుద్ధినజనక-వాకప్రత్యక్షంనాన్వయంవయవత్వమితిన్వయంవయవలక్ష్మణంకాన్వితానానా-
వంసతీప్రతిబింబద్వైక-దేశేవప్రమదావకాన్వదావతివర్జిపరితివాన్వంప్రతిబింబదిజన్మతదభావవిషయక-సమూ-
హరిలంబనాన్వైక-శాబ్దబుద్ధినన్వప్రతిబింబదిజన్మతావచ్చెదక-దమంవాచ్చిన్దపంపజన్మతాన్వతమజన్మతానిరుం-
పితకారణంతావచ్చెదక-తాపయంతప్రదిక-రణానుభూవీణక-త్వస్యశాబ్దబుద్ధినజనక-త్వినవివర్జితాన్వద్యపి

అవదాంరఘు

లి

శి-భూతప్రథమయత్తదేనమహానసటపస్థాప్యతితథావిదద్భితియయత్తదేనమహానసభిన్నముపస్థాప్యతితథా
మోదాహారణవాకృద్ధామవస్తహానసంవహ్నిమతదూమవస్తహానసభిన్నవహ్నిమదిత్యన్వయమోదాహ
వమోదాహారణాథానామవపరస్థరవిశిష్టాన్వయమోదూదులభానుతరమతరాథానసహతదథా
నాంతథేతియేన్మటదాహారణముటశి-భూతయత్తదద్వయస్యద్భిష్టాంతవాకృత్యవహ్నిమన్వస్తదూమవస్తాప
శి-వహ్నిమోదేతాత్తయశి-వహ్నిగ్రాహశి-త్వేనతదథానామోదాహారణాథానముటశి-తయన్మటదాహారణవా
కృత్యవహ్నిమోదేతాత్తయశి-వహ్నిసంబంధిదూమవతస్యదితరావయవాథానసహాన్వయమోదేవాదకాంభావ
నానుపవత్తావాతానయతథావిష్టత్వేకావయవజనావృతాంతరథాబ్ధిమోదనావృతతథావిదవిశేషణాబ్ధి
నాత్తశి-మహావాకృత్యవిషయశి-మోదబనశి-త్వేనానుమితరమకారణప్రయోబశి-తయన్మటదాహారణ
దాయత్తత్వేక-వాకృతివృత్తిపరితివాన్వయదూమబ్ధిన్వప్రవహ్నిసంబంధిపవనతాభిన్నదూమవస్తాపశి-వ
హ్నిసంబంధిదూమవదభిన్నవహ్నివస్తాపదూమవదభిన్నపవనతావిశేష్టశి-వహ్నివస్తాపదూమబ్ధిన్వ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

అవశ్యం

6

విజాతీయమితాస్త్రిత్యాదిపంచవాక్యబన్ధమహావాక్యభాగ్యమోహవల్లివృత్తవైఖారాల్లిగ్రయమిత్యేథా
తద్విజాతీయతాదృశవిజాతీయశాబ్దబన్ధనబన్ధ-త్వంతర్లక్షణామితాన్తయవయవలక్షణామిత్యేథా
బన్ధనవిశేషేతివిజాతీయశాబ్దబన్ధనత్యేథాతద్విజాతీయశాబ్దబన్ధనత్యేథాదునిరూపమాతి
దురూపపద్మమిత్యేథాతథాపబన్ధనక-తావచ్చేదక-మతితేనేననన్యథాసద్విజాతీయతావన్యతావచ్చే
దక-ధమనావత్పరూపతబ్ధనక-త్వస్యతద్విజాతీయతావచ్ఛేదక-మతితేనేననన్యథాసద్విజాతీయతావన్యతావచ్చే
పరాసంభవేనాసంభవవిభావః। ఇతితాత్పర్యమేతాన్తయవయవలక్షణామిత్యేథా
మేనాయోబన్ధనతథాపతాదృశదమనావచ్ఛేదక-తావచ్ఛేదక-మతితేనేననన్యథాసద్విజాతీయశాబ్దబన్ధన
బన్ధన-త్వంతర్లక్షణామితాన్తయవయవలక్షణామిత్యేథా
విజాతీయతాదృశవిజాతీయశాబ్దబన్ధనత్యేథా
నానావిద్యప్రత్యాక్షాదినిరూపణానాన్తయవయవలక్షణామిత్యేథా
నానావిద్యప్రత్యాక్షాదినిరూపణానాన్తయవయవలక్షణామిత్యేథా

[illegible]

అహంబింకము

౨

విశిష్టవైశిష్ట్యవగాహంత్యంతథావిధానుమిత్యనతిరిక్తవిషయకత్యంతథావిధానుమితివిషయతావశ్యవృత్తవలక్ష
నశ్చైత్రయవిషయతాశూన్యత్యంబవంబప్రకృతినశ్చైత్రయవయవత్వేనతీతవత్తావచ్చైదక-విశిష్టపక్షేనాదృతా
వచ్చైదక-విశిష్టసాదృశ్యవైశిష్ట్యవగాహంతద్దమంవచ్చిన్నపక్షక-తద్దమంవచ్చిన్నసాదృశానుమితివిషయతావశ్య
వృత్తవైరిక్తనశ్చైత్రయవిషయతాశూన్యత్యంబాదభినకవాకృత్యంతద్దమంవచ్చిన్నపక్షక-తద్దమంవచ్చిన్న
సాదృశ-ప్రతిజ్ఞాత్వమితిలక్షణావాచాల్పక-అత్యైదాహంబవవతావచ్చివరానితావాకృతివశ్యపి
వారణాయప్రకృతినశ్చైత్రయవయవత్వేనతీతిప్రకృతత్యమత్యైతద్దమంవచ్చిన్నపక్షక-తద్దమంవచ్చిన్న
సాదృశ-త్యంబాదభినయంద్రవృత్తానజన్యజ్ఞానీయంద్రవశ్యదితాల్పక-హంత్యవయవవిషయతాతావచ్చిన్న
పక్షక-ద్రవృత్తానజన్యజ్ఞానీయత్యసాదృశ-ప్రతిజ్ఞాల్పక-నతివశ్యపివారణాయనశ్చైత్రయవయవతీతద్దర్శ
వచ్చిన్నపక్షక-త్యనివేశింబవంపవతాంద్రవృత్తానితాల్పక-ద్రవృత్తవశ్యదూమవానయమిత్యపనయేద్ర
వృత్తవశ్యదూమతావచ్చిన్నసాదృశ-పవతాతావచ్చిన్నపక్షక-ప్రతిజ్ఞాల్పక-నతివశ్యపివారణాయనశ్చ

గాఢావశ్యకైఃతత్త్వన్యమోదైవవనతతావపజ్ఞాన్తవక్త్రేక-వహ్నివాప్తృమౌమజ్ఞానజ్ఞాత్వత్వవిశిష్టవహ్నినాంధ్యకా-
 నుమితివిషయతావాప్తృత్వజైరిత్యశ్రేయవిషయతాఘాతృసతావితలత్రతద్దమంపజ్ఞాన్తవక్త్రేక-త్వతద్దమ-
 వయంప్రొవృత్తదక-తానిరుంపితపక్షవిశిష్టతాక-త్వంఎవతద్దమంపజ్ఞాన్తసాధ్యక-త్వమపితద్దమంవయం
 ప్రొవృత్తదక-తానిరుంపితసాధ్యనిష్ప్రకారతాఘాతృయోమోద్యంనాతలపదశితస్థితావప్తృకరితాప్తయం॥
 అథపవనతాంవహ్నిమంనతాప్తదప్రతిజ్ఞావాకాప్తృవనతాంవహ్నిమదభిన్నతాప్తదక-బ్దమోదైవప్రొవృత్త
 తేనతువనతావశిష్టక-సంయోగసంబంధేనవహ్నిప్రకారక-మోధఃసంయోగయోరభేదంతిరిక్-సం-
 బంధేనాన్వయమోధానంగికారాంతతాంవప్రతిజ్ఞావాకప్రొవృత్తేనాంధ్యకైశిష్టావగాహంమోధావన
 క-తాప్తలక్ష్మణంమనంబవప్రప్తమితిబేదానామంధయోరభేదంతిరిక్-విభిక్తృత్వంతిరిక్-సంబంధేనైవా
 న్వయమోధానాంధ్యప్రప్తతావహ్నిభక్తృభాసంయోగాదిసంబంధేనతయోరన్వయమోధానంగికారి
 త్వతివిరహితలతఎవనామంధయోరన్వయమోదైవప్రకృత్యధోంపజ్ఞాన్తసంప్రమితృహిసంగజ్ఞతలతృథా
 ॥ ప్రతిపాదితాశ్చైవప్రకమంధింఽదిహమతుభాసంయోగనాన్వయవిభక్తృభాసంభవాదిభావః॥

అవనిం రక్షుం

—

దిత్యాకాపంత్వవయ మెతివత్రిక్తైః। తజ్జన్మమోదేవషయతాత్పరంపత్యై-తావజ్జైదక-విశిష్టేప్రమయభాన
జన్మభానాత్తక-వాప్యదంపనోద్భవైశ్చిష్టవగంహి-త్వస్యసత్యమపనయస్థాయంపదానుషంగక-వైపవన
తత్పరిశిష్టవహ్నివైశ్చిష్టవగంహి-యంభునక-తస్మాద్వహ్నిమం నితనిగమనోపవనతపక-క-వహ్నిసోద్యుత-
ప్రతిజ్ఞాలక్ష్మణ-తివాళ్యట-యతథావిధవిషయతా-శూన్యత్వనివేశః। నబాత్రానుమిత-తద్దమం
వజ్జిన్మపక్వ-క-త్వనివేశనప్రయంబనాభావబుధివాప్యం। అయంపదానుషంగక-వైతస్మాద్వహ్నిమం నితని
గమనోపవనతతపవజ్జిన్మపక్వ-క-వహ్నిసోద్యుత-ప్రతిజ్ఞాలక్ష్మణ-తివాళ్యట-తజ్జన్మమోదేవషతావవజ్జి
న్మసోద్యుత-యంపహ్నివాళ్యమమజ్జానజ్జాప్యవహ్నిమత్తదమంపవనతా-వహ్నిమం నితనినుమి
తిస్థావ్యవయతా-వాళ్యవైలక్ష్మణ-త్వేత్రయవిషయతా-వాళ్యవైలక్ష్మణ-త్వేత్రయవిషయతా-శూన్య
త్వసతావతానపతథాప్యత-తద్దమంపజ్జిన్మసోద్యుత-త్వవిశిష్టేప్రమయభాన-అయంపదాను
షంగక-వైతస్మాద్వహ్నిమం నితనిగమనోపవనతతావవజ్జిన్మపక్వ-క-వహ్నితావవజ్జిన్మసోద్యుత-ప్రతిజ్ఞాలక్ష్మణ-

అవనింఁగి

6

తాదృశాన్వయమొందనే ప్రసాదవృత్తలైనను పపత్యైరితి సారం యది బాహ్యమంభయో రభావంతి రక్త-సంబం
ధేనైవాన్వయమొందే వృత్తస్థలమతే తదైతల్లక్ష్యణానామృతసంభవగ్రస్తతయం లక్ష్యణానామృతమంపం
అనునృనానతి రక్త-విషయక-పదమిత్యైది అనుమితృనానతి రక్త-విషయక-పదమిత్యైది గాత్రం
గావిషయక-జ్ఞమిత్యైది గపదంబింగజ్ఞపరాత్పదసంభృతం వజ్ఞదరా-వజ్ఞద్రసాంధ్యగమక-తాపయిక-హం
తుతాం వజ్ఞదరా-వజ్ఞద్రహంతునిష్ఠావృత్తిపదాత్తర-తథాచతాదృశావృత్తిపదవిషయతామృతాబ్జమోదిబన
క-త్యైది నానృయంవియవత్ప్రతిష్ఠాత్వమిత్యైది గావాశాశ్చరణా అత్యైది హంపంరణాదావతివృత్తివానర
ణాయశానానృతంబాబ్జమొందగి శేషణం నబాన్వయవృత్తిరక్త-వృత్తిప్రభయసంధారణంతాదృశావృ
త్తిజ్ఞానృత-నేత్రావాదేకంపాదానబాపరవిషయక-మొందబనకేది దాహంరణాదావతివృత్తిపదాత్తర
భవదుక్తి-కేమితివాప్యంహంతుతాం వజ్ఞదరా-వజ్ఞద్రహంతునిష్ఠానృతం వజ్ఞదరా-వజ్ఞద్రసాంధ్యగమక-తాపయిక-హం
నృయవృత్తిపదాత్తర-తథాచతాదృశావృత్తిపదవిషయతామృతాబ్జమోదిబన

ప్రయోజక-త్వంతుతథావిధవిజ్ఞానం॥

త్యనుమానాదకాధితతావిషయక-యోధసంభవేనహంతుతావజ్ఞానక-విధయంహంతుజ్ఞానజ్ఞాప్యజ్ఞాన్యలవా
ధితతావిషయక-యోధజనక-త్వసంభవాదిప్రతిజ్ఞాల్క్షణం॥ తరమాహంహంత్వభిధానేతిహంత్వభిధాన
ప్రయోజకాంబయంవర్షిజ్ఞానజనక-జ్ఞానంభవత్ప్రతిజ్ఞానాంతజ్ఞానక-వాకప్రత్యంప్రతిజ్ఞాన్యమిప్రకే
తల్క్షణంవాకప్రత్యజ్ఞానం॥ జనక-త్వంబుజ్ఞానంప్రయోజక-యోధజనక-త్వంప్రతిజ్ఞానన్య
యోధతథావిధవిజ్ఞానే॥ జనక-జ్ఞానంబుజ్ఞానం॥ తయద్యపి॥ జ్ఞానజనక-త్వజ్ఞానం॥ తజ్ఞానక-తయం॥ ఎక-సం
బంధిజ్ఞానసాధ్యపరసంబంధిస్తరక-తయంతస్యతజ్ఞానక-తవిధమోనానుపపత్తిగంధాపేతియోధ్యం॥
అత్రనన్యాయంవత్తువత్త్వేనతీతివిశేషణం॥ మావశ్యకం॥ అన్యథాంధాంధానాంకేత్రాతివశ్యిరీతిప్రతిజ్ఞా
ల్క్షణం॥ తరమాహంహం॥ గావషయకేత్రాది॥ లింగావషయకత్వేనతయజ్ఞానం॥ తజ్ఞానక-వాకప్ర
త్యమిత్వధాన్యం॥ గావషయక-త్వంబుజ్ఞానం॥ ప్రాంత-మేవగ్రాంపశ్యం॥ నాంతఃపరమేవజ్ఞానం॥ మగ్ర
మానవత్కరితశ్చిదంప్రతిజ్ఞాయంమవశ్యిః॥ లింగజ్ఞానంబుజ్ఞానం॥ తద్విప్రవధయతానరూపత

నశ్యహంతుత్యాద్యజాతీయజ్ఞానజనక-తామస్తాదక-మనుగతధర్మమంతరణంతయోరనుపపత్తైరితిభావః। అక్త-
స్త్రితేతి। అనుమత్సనుశ్చినానతిరిక్త-విషయక-త్వపుటితొంపదశ్శివతథమన్యైవేత్యభావః। అనుసరణీయ్యత్యా
దితి। విజాతీయ్యజ్ఞానజనక-తామస్తాదక-త్వేనావశ్యంతక్రాభ్యుపేయతావదితిభావః। ఎతేనైతిప్రతిజ్ఞా
జన్యమింధమంత్రవృత్తిజాతాస్త్రమంథాభావేనైత్యభావః। ఇమిద్ధానిత్యభిప్రాయేతి। ఏంగధీపరపదంనా
యంవయవంధకం। తథావశమిద్ధానిత్యభిప్రాయేతిశంక-ంయన్యాయంవయవంశక్త్యంతజ్ఞన్యజ్ఞా
నవృత్తిశ్చేతక-తావదిత్యదివాశక్త్యజన్యజ్ఞానావృత్తియంజాత్యద్యశిష్టజ్ఞానజనక-వాక్యైత్యన్యజ్ఞా
త్వమితిలక్షణంవాక్యైభిర్భాషాదాహంనాంశక్త్యజన్యజ్ఞానవృత్తిజాతీవిశేషవారణాయవృత్తితావంతియా
తవిశేషణంనాశ్చయజన్యమహతాంతాశ్చభిప్రాయేతిభావంజాతీయంవృత్తితావంతియాశ్చేతక-భావః। అత్రాది
పదగ్రహణీదాహంజాతీయేవైత్యైత్యేకంపంచాక్షరమవగంతవ్యం। నాంత్యేయత్వోపతిరిత్యప్రతిజ్ఞాయా
నిష్పలత్వమంశంశ-తేనన్వితశ్చేదానాంధనాంగం। ననాంధనన్వితశ్చయన్త్యంగీకృతిక-తావదిత్యయోజిత

[illegible]

అవనింఁగము

౧౧

తాత్పర్యమున నాశ్రయము కలె-తి బావఁగ ననుప్రతిబద్ధయ-అబావెపక్ష-సాక్ష్యవతవిగ్రహణైతు బిబ్బసారంఘ
హంతావీకాంక్షాదివిరహసేనాభావతదభిధానాభావతరమితదాశాంక్షానంపక్ష్యభావప్రతిబద్ధతవశ్యత
తజహ విప్రతిపత్తిరితి విప్రతిపత్తివాచ్యదిత్యర్థః సప్తపరిగ్రహంప్రకృతానాక్ష్యవత్పరిగ్రహంప్రకృతానాక్ష్యవ
త్తాయంప్రామాణిక-బిబ్బసారయంబిబ్బపక్ష-బిబ్బసారయంప్రాథమ్యదిత్యర్థమేవతతావది
త్యర్థః తథాచప్రతిబద్ధయ-అబావెపుష్పదశాతరీత్యర్థః తల్లికాంక్షానంబహుప్రకృతమహంతా
ధానప్రయుక్త-మథానతరమితప్రతిబద్ధప్రయోగోనిరధాక-బిబ్బసార-విప్రతిపత్తిగ్రహణైతు
సంక-విప్రతిపత్తిః స్వ్యాదిత్యర్థః సమయసంబంధానతరమితాద్యవ్యాతశాల్పదాహారణప్రయం
గనేవశబ్దానిత్యవ్యంసాదనీయమిత్యదినియమాఖిలంపదంపసమయసంబంధానతరమిత్యర్థః
శబ్దానిత్యవ్యమితాదినఃప్రతివాదినఃప్రకాశాంక్షాయంప్రకృతాంక్షాంక్షాప్రతిబద్ధవాక్యైః అనుప
సితమపితిహితుంపనాశ్రయేతి శేషః సాక్ష్యమితానాక్ష్యయమిత్యర్థః సాక్ష్యనిదేశావినేతిప్రతిబద్ధ

నవతివిప్రతిపత్తిఘటకే భూతపక్ష-స్వాధ్యవానిత్యస్థపునఃప్రతినందానరుంపావృత్త్యాతదుపనితేనాంధ్యహంత్వ
థాన్వయం నానుపపన్నైత్యతాహంజ్యత్వోచేతివిప్రతిపత్తిక-దేశస్థపక్ష-స్వాధ్యవానిత్యనేత్రవృత్తాంత్య
థాన్వయేతిఅవ్యతివిషయం భూతసాంధ్యవానితవాంజ్యవృత్తిరవేత్తథాన్వయథాన్వయేవ్యవహంత్యతాన్వ
స్థపునరనుసంధానరుంపాయంమంప్రతిభాత్వస్థాబ్ధమనైర్భావావాచనంపపత్తేష్టంక-తినద్ర
తిఅవయవాంతరాత్తాదాహంరణేత్వాంపావయవముటకే-సాంధ్యవాచకపదాంతహంత్వవయవయోగ్యై
హంత్వవయవాథాన్వయయోగ్యతలీథాన్వయేరెక్కుదాహంరణేసాంధ్యవాచక-పదాంభావాత్వవత్త్రాంత-రీత్యా
సాంధ్యపన్నితినానంభవతిత్యతాప్రకారాంతరమంపం నాపేతిశై-చిత్తాదాహంరణంఘటకే-భూతసాంధ్య
వాచక-పదాంభావాత్వసాంధ్యహంత్వవయవాథాన్వయేవిపక్షఃకుతస్వాధ్యవానిత్యైకాంక్షాయం అని
త్యతిరతఃప్రకారాంతరమంపం నాపేతిత్యతాప్రకారం అవయవాంతరణాదాపనయరుంపావయవేన్వ
యైవాంతప్రతితనేత్రథాన్వయేననుపపన్నైత్యసాంధ్యవత్తయంపక్ష-నేత్రనుమానాంతహంత్వవ్యయయం

అవనింరఘు

౧౨

విప్రతిపత్తిబనక-వాకేప్రనిత్యధాప్రమాణాదివృత్తయంవెతినశ్రీయమతెనైవశబ్దానిత్యత్వైప్రమాణాంవక్త-వృత్తి
 సమయసంబంధనవిత్త్యధాతానరుక్తప్రతివాదివిప్రతిపత్తినిరుక్త-సంఖ్యాయసంబంధనవిప్రతిపత్తిమ
 టక-సాంధ్యవాచక-పద్యోపస్థితినాశాన్తత్రసాంధ్యోపస్థితినంబవల్లతిఖావః|ననునిరుక్త-ప్రతివాదివిప్రతిప
 త్తినిరుక్త-సమయసంబంధయారాంవశ్యకత్వేనత్యేవసంభవతీతదేవనేత్యత్రజవంకరవిప్రతిపత్తినిత్యైది
 నిరుక్త-ప్రతివాదివిప్రతిపత్తినిరుక్త-సమయసంబంధయవిదాన్యాపనాయంప్రాథమిక-నాల్పయప్ర
 యోగనేత్రీఖావాత్కదీక-సంప్రదాయవిరుద్ధతావదితిశేషః|తథాచక-దీక-సంప్రదాయానుయోగనతదు
 భయమావశ్యక-మితిఖావః|అథతథాచిదిక-దీక-సంప్రదాయానుయోగనతదుభ్యత్యేతజహంవిప్రతిపత్తివాకేప్రని
 త్యైది|విప్రతిపత్తిఘటక-భూతసాంధ్యవాచక-పద్యోపస్థితినాశాన్తత్రసాంధ్యోపస్థితినంబవల్లతిఖావః|నను
 సతతయః|బనక-తయః|నిరంశాత్తయోబనతాన్వయమిదకత్వేనాశాన్తయంఅఖాంవాదిత్యై
 తథాచకాన్తయోబనవాదేవతదుపస్థాపితసాంధ్యనపేత్వధాన్వయతిఖావః|ననుప్రక-సాంధ్యవా

సంభవాదిత్యదంబసమంశసంశయంమత్తంవస్తుతస్యథాకల్పనాసంభవేపనక్తతఃపదోపన్వితాభన్యై
వశాబ్దయోదేఖాననియమేనతథాపన్వితాభన్యైపత్వవయవబన్యశాబ్దయోదేఖానాసంభవాదిత్య
తిబ్దాయంనేనదనంగత్వేనిబంధకారమతమాపంలన్యైత్వితిశబ్దానిత్యత్వంనాదయైత్యవమద్భుతస్స
ప్రప్రసేంప్రదాయకైత్యతలహంయదీతిమద్భుతస్సప్రత్యపలక్తేణంప్రతివాదినైత్యపిద్భుతవ్యంల
నుయోగంప్రశ్నానాకారంయేనప్రశ్నావిశిష్టైతిశబ్దానిత్యత్వగ్రాహకవిశిష్టైత్యభిగోవిశిష్టాపేతిశ
బ్దానిత్యత్వగ్రాహకత్వవిశిష్టమిత్యభిగోవిశిష్టానంనాద్యమిత్యైదిశబ్దానిత్యత్వయోదకవాక్యంవి
త్యభిగోవిశిష్టాభిదానమితివిశిష్టయోదాబిప్రాయప్రయుక్తేపత్వవయవేనయోదయతుంనశక్య
మిత్యభిగోవిశిష్టాపేత్వవయవత్తథావిధివిశిష్టయోదోపపత్తిభిగోప్రతిబద్ధప్రయోగలవశ్య
కంలన్యైతాతథావిశిష్టకుటికేభూతశబ్దానిత్యత్వైదేపదాదుపసృతింవిగాశాబ్దయోదేఖానా
సంభవేనతథావిశిష్టవిషయకశాబ్దయోదాసంభవాదిత్యభావంననతథావిశిష్టేనప్రశ్నాకింతుప

గాంధీ ననుకుతాడు ఇతా శాంతి యాంహే త్వవయవప్రయోగే యుక్త్యభావ ఇత్యతలహంలాశశ-ఇతి నాన్వయ
ప్రయోగాంతరిక-స్థల ఇత్యభిన్నా తత్వవతియ ప్రజ్ఞానాం నందుంపాశాంతా తద్వ్యాధక-శబ్దేన వేత్తాభిన్నా
శాంతా నివృత్తిరతిజ్ఞానాం నందుంపాశాంతా నివృత్తిదశనాం దిత్తాభిన్నా తథావస్థాంతరేతథావస్థాం
ప్రకృతిపితృతావిధాశాంతా యాంహే త్వవయవప్రయోగే తథాశాంతా యాంహే నివృత్తిస్థివృత్తిరం విధా
తదుత్తరంహే త్వవయవప్రయోగే తథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరే
రణాభిన్నాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరే
తినాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరే
వత్సంహితాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరే
సత్సంహితాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరే
స్థావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరేతథావస్థాంతరే

అవనిరము

౧౫

క్షయతనద్యంవస్తుగత్యతమ్యోదశంయత్త్రమాణాంతత్రైవేత్యశంకతానబేతివస్తుతావస్తుగత్యాయతన
ద్యమితిపక్షే-బిశేష్యతానంకానిరాక-యంతావాదిద్యయనే-బిశేష్యతావాదిప్రతివాదినో-బిశేష్యతావాదస్థల-బిశేష్యతా
తదసంబంధితిఅనుబంధావసతథావిధప్రశ్ననే-బిశేష్యతావాదిత్యధానిపసంహ-రతితస్మాదితిహేతూ
రాకాంతై-తిహేత్యవయవాబిధానప్రయోబుక-బు-తజ్జిజ్ఞాసత్యధానివత్యది నప్రాపదశ్చత
విశిష్టమోదబినక-త్వామిత్యధానినాదనాం-గమితి-నాదనస్య-నాదయస్య-సుతీక-త్యధాని ॥ ప్రతిజ్ఞానం
తరంహేతురప్రాధ్యమ్య-నతూదాహ-రణ-మిత్యప్రవినిగమక-మాహ-నాద్యనిదేశ-శబ్దా-త్వమిత్య
దిగుతల్లత్యశాంత-య-మితాపవనతూ-వప్రమా-నిజ్జిజ్ఞాస-య-నాదనతావ్య-బుక-విభక్తి-మ
ల్లింగవచన-బిజ్ఞాపక-తా-మోదక-ప-బమి-విభక్తి-మద్ధా-మ-దిమోదక-శబ్దప్రయోగ-రూప-త్ర
త్వావయవాబిధాన-అన్యథ-ప్రతిజ్ఞ-తరముదాహ-రణ-బిధాన-అనాక-ంత-తా-బిధాన-అ
బిజ్ఞానతా-బిధాన-నిగ్రహ-త-అబిజ్ఞ-నితా-బిధాన-త్వ-క-క-త-తర-రూప-నిగ్రహ-న-నప్రసం

సాక్షాత్సాహిత్యము వృత్తివృత్తాంతము మొదలనక-విజ్ఞానము స్వయం వయస్సువలె-త్వవయవత్వమిత్యధిక-
అత్రానిగమనెతివత్తిప్రవారణాయమువృత్తిప్రకారతాభివృద్ధిధిక-హిత్యవయవయమిత్యుత్తిబాహ-
వతివత్తిప్రవారణాయవిజ్ఞాన-వదానవతథావివస్థాధుం-తా-మవత్తిపక-తావిదిత్యుత్తి-తస్మాద-
మాదతినిగమనెతివత్తిప్రతితివా-హ్య-సు-హ-పర-స్థ-నితసాక్షాత్సాహిత్యయ-త-శా-బ్ద-హ-ద-బ-న-క-త్వ-
సాక్షాత్సాహిత్యయ-త-త-ప్ర-తి-బా-హ-య-త-క-ధ-మ-మ-బ్ద-బా-ధ-హ-త్వ-వ-య-వ-త-న-స్వ-య-సా-క్షా-న-భ-వ-న-
త-ధ-వి-ద-న-స్వ-య-ప్ర-య-గ-త-వ-త-న-వ-త-ధ-వి-ద-ప్ర-తి-బా-హ-న-బ-వ-తి-వా-హ-య-
~~త-ధ-వి-ద-న-స్వ-య-ప్ర-య-గ-త-వ-త-న-వ-త-ధ-వి-ద-ప్ర-తి-బా-హ-న-బ-వ-తి-వా-హ-య-~~
య-త-ల-వ-తి-త్వ-య-త-ల-వ-తి-మ-ట-న-బ-ధ-వ-తి-త్వ-య-య-ద-ప్ర-స-గ-త-న-బ-వ-న-తి-క్ర-మ-
త్వ-త్వ-స-న-మ-త్వ-త్వ-ప్ర-ధ-న-స్వ-త్వ-య-ప-ప-బ-మ-ధ-న-సా-క్షా-న-స్వ-య-ప్ర-స-గ-తి-వా-హ-య-త-ప్ర-తి-
ప-ద-స్వ-ప్ర-తి-ప-ద-న-ర-త-య-ప్ర-తి-ప-ద-ధ-న-స్వ-త్వ-ప-ప-బ-మ-ధ-న-స్వ-య-త-న-బ-ప్ర-తి-ప-ద-స్వ-

అవనియింకము

06

తవిచిత్రహంహంత్వవయవోవృక్షఃతత్తనాంధ్రవిషయక-మౌంధంబనకతవిదితియేత్తనాంధ్రవిషయక-త్వదత్తన
హేతుతావచ్చదక-విశిష్టహేతువిశిష్టహేత్వవిషయతాబహుభావనయోనాంధ్రవిషయతాతత్త్వాన్యత్వన్య
వివర్తనాంతానబతథావిధవిషయతాబహుభావనత్వన్యదుపాపతావృన్తతత్త్వబవదుక-క-మితివాచ్యంహ
తుతావచ్చదక-విషయతాహేతువిషయతాహేతుత్వవిషయతావత్త్వతయబిన్దత్వన్యతదధనతావా
నబతథాపృక-తావిదిసాంధ్రక-స్థలహేతువయవోవృక్షఃతథావిదవిషయతాబిన్దయోనాంధ్రత్వ
క-నుబ్బిబ్దకృత్తాత్త్వవిషయతాతత్త్వాబిమౌంధబనక-తావిదితివాచ్యంఇతరావయవమౌంధత్వత్వ
విశిష్టన్యతదధనతావాతాతథావేతరావయవబన్దమౌంధత్వత్వవిశిష్టనాంధ్రవిషయతామౌంన్యమౌంధ
బనక-త్వన్యత్వపదధనతేతరవిశిష్టవిశిష్టవాక్యత్వహేతువయవత్వమితిలకఃకానన్దప్రగణనబాత్రసం
ధృవదంవృత్తాతివాచ్యంయథాసన్దివేశ్వవేయృధాన్తాబాహంతతథావిన్దయోబనక-తదితితునా
శంక-నయోవిశిష్టదశనార్థకృత్తాన్యతత్త్వయోబనతావాతాల్పకాంతరమౌంహేతుత్వప్రతిపాదకేతి

[illegible]

అవనియోగము

92

[illegible]

తివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-తివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-తివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-
మంచితాత్రాద్యుత్తరాయామతివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-తివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-
విషయతాత్రాద్యుత్తరాయామతివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-తివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-
యతిపే-తుపదేనేత్రాద్యుత్తరాయామతివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-తివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-
యతితాత్రాద్యుత్తరాయామతివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-తివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-
కేతితాత్రాద్యుత్తరాయామతివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-తివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-
పే-తువిశ్రాంత్యనన్వయందీతిదు-మ-చిపదా-తా-న్వయతప-చమి-చిపదా-తా-న్వయతప-
త్తినన్వయప్రస-గాదిత్యుత్తరాయామతివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-తివశ్రీప్రజాపతియోగోక్తానాశ్చ-
తైవేతిసేద్యే-త్వవయవ-తా-నన్వయనీవేతితా-న్వయ-నివృత్తి-కృత-వయ-
మ-నితివిజ్ఞా-నాయ-నివృత్తి-తా-చతా-త్వ-చిజ్ఞా-నాయ-నివృత్తి-కృత-వయ-

అయం భావః పరం మశ్నోత్సరుం పేనా తథా విధమపహం శాస్త్రభాషాం దన్యపే మత్వం న సంభవతి తత్త్ర పరం మ
శ్నోత్స సత్వే మం నా భావా తదతి రిక్త రుం పేనా తత్త్ర బనక-త్వే తుప్ర మం నా భావః తథా విధమపహం
శాస్త్రభాషాం దేలను మితి బనక-తా వౌ సంభవన లక్ష్-ణం మసంభవ గ్రాస్త మితి భావః | నైవ వం సతి శ-రణం త
నివేశం వి నైవ లక్షణం శ-రణం యు త్ప్రతి లక్షణం వం శప్రదిశేష బన్యత్వ సాన్యపతి | నన్యాయం వయం వఘటక-భూం త
భూం మ వతా వృదితి శబ్ద విశేష బన్యత్వ సాన్యపతి త్ప్రభాషా బన్యతా వచ్చెదక-రుం వం పరిచయ ఇతి | అదా సా నవా శాస్త్ర
బన్యమోద వాస్తవ్య తి బన్యతా వచ్చెదక-ం వి నైవ భాషా మగ్ర పం తా వౌ త | అతి వాస్తవీకారక-త్వే న దుగ్ర పం తా వౌ త | అతి
వాస్తవీకారకా శాస్త్ర తా వృదితి యం వ తతథా మోదం సా నవా శాస్త్ర బన్యమోద వాస్తవ్య తి నన్యాయ ఘటక-భూం
తతథా విధవం శప్ర బన్యవృత్తి బం తి విశేష ప్ర మం నా భావాం లక్షణం ముదా సా నవా శాస్త్ర తా వృత్తి మితి భావః | వస్తు
తస్య దుం మ వతా వృదితి వం శప్ర బన్య శాబ్ద మోద వృత్తి బం తి విశేష ప్ర మం నా భావాం వేన తథా విధ లక్షణం మసంభవదు
క్తి-కే-మితి ద్ద్యాయం శి-శ్చ వయం వన్య సా మన్య లక్షణం ముక్తా విశేష లక్షణం మం హం లన్యాయ తా వృది | అన్యాయ

అవనింఁగము

౧౯

వాఁకాన్వయమొంధనేత్రవశ్యత-తయంతథావక్త్రమశక్త్యతావీదితిభావః। ఎతత్సవంధూమందిబ్ధాన
నేత్రసుమితీక-రణాతాపక్తై-జ్జయంబాధయమానలింగక-రణాతావాదినయేతుధూమందిపదస్యై
త్స-నిలిక-తావీభావేపినానువృత్తిగంధ్యతిద్యయం। క-స్యచిల్లక్త-ణమాహ-అనుమితీతావీది। అనుమ
తిజనక-భూతంయబ్ధాబ్ధిబ్ధానంతబ్ధినక-భూతంయద్ధామవతాబ్ధిదిత్యబ్ధబన్యబ్ధానంతద్వ్యతిత్యసతి
ప్రతిబ్ధాదాహ-రణాదిపతుష్టయబన్యబ్ధానంవృత్తియంబాంతసద్బిబ్ధానబనక-వాకప్రబంహాత్సవయ
వత్సమితీక-రణావాకప్రథక-అత్రధూమవతాబ్ధిమృదానంనాకప్రతివత్సపవారణాయసత్సంతాం
తివిశేషణం। సత్తాగుణాత్పశ్యేతవీదిక-మాదాయప్రతిబ్ధాదావతివత్సపవారణాయంవృత్తిత్యాత్తం
బాతివిశేషణం। అత్రప్రతిబ్ధాదాపతుష్టయస్యవైక-వృత్తేంపాదానంబూధ్యం। నాతపక-తరణవత్సనన్యవైయ
థాన్వీపత్తిః। ఎతదేవమతంధూమయతిబాతింవినతి। అనుమితీబనక-తావద్భేదక-త్వేనసిద్ధాంపరామర్శ
తావన్వీబాతింవినత్సథక-బ్ధానన్యతిప్రతిబ్ధాదిపంబక-వాకప్రబన్యమహావాకప్రథక-బూధన్యత్సథకః॥

ప్రథమ

వశ్యప్రభిధానయశ-శబ్దప్రయోజక-బిబ్బనసాబనక-యద్భుతసంతోషనక-హేతువయవత్వంఅన్వయవృత్తిరెక-
హేతుత్వమిత్యథానయదివక్తృమోహవృగమక-త్వమిత్యేక-యంఎక-వశ్యప్రభిధాననైవనిరసత్యవృత్తి
ప్రత్యంతరాభిధానైకాంతరంసత్యవృత్తిక-హేతువయవత్వమితి-శబ్దప్రయోగంఖావలక్షణామసంభ-
వగ్రస్యమితివిఖావృత్తితదాయద్యేతిపక్ష-వృత్తిత్వసత్యపక్ష-వృత్తిత్వసతివిపక్షావృత్తియంఅహేతుస్యద్వంద-
క-హేతువయవత్వమన్వయవృత్తిరెక-హేతుత్వమిత్యథానయప్రప్రయంపాసిద్ధహేతుమోదకాఖాసమ-
తహేతువయవైతివశ్యప్రవారణాయసత్యంహేతువృత్తిరెక-హేతువయవైతివశ్యప్రవారణాయద్వితీయసత్య-
తంఅత్రసపక్ష-త్వంనిష్ఠితసాధ్యవత్వంవృత్తిబాంధవహేతుమోదకాఖాసంభావతహేతువయవైతి-వహ-
న్వయహేతువయవైతివశ్యప్రవారణాయపక్ష-వృత్తిత్వంహేతుపక్ష-త్వమత్రసాధ్యభావవత్వంనిష్ఠయం
శనివైశేష్యప్రయోజనంఖావలక్షణామసంభ-
యవృత్తిరెక-తయంప్రప్రయోజక-వహ-న్వయహేతువయవలక్షణంఅత్రాతివశ్యమతఃకే-వహన్వ

అవనిరియు

— ౧౧

భిదెయం

యిహిత్వవయఃశలక్ష్మణరంతరమాంపం అత్యంతాఖావాప్రతియోగితావ్రతిదివృత్తిమదత్యంతాఖావాప్రతియో
గితానవజ్ఞైదక-సాంధ్యతావజ్ఞైదక-వజ్ఞైదసాంధ్యనమనానిక-రణంపక్షవృత్తిసపక్షవృత్తిహితుమోదక-హి
త్వవయవత్వంకె-వహాన్వయిహితుత్వమిత్వభిగఃవత్వతెకె-వహాన్వయిసాంధ్యక-హితుహాన్వయి
నానుపపత్తిః! అత్రాన్వయివృత్తిరెకె-హిత్వవయవతెవత్తిపివారణరీయంనవజ్ఞైదక-తంసాంధ్యతావజ్ఞైద
క-విశేషణం! అకాంక్షాఖావాసాంధ్యక-హిత్వవయమెవత్తిపివారణరీయవృత్తిమత్వమత్వంతాఖావావిశే
షణం! సవమన్త్రిత్రోమయతాదితావ్రతిన్యనుపసంపాకహిత్వవయవవారణరీయనిష్ఠితసాంధ్యవజ్ఞై
త్తిత్వరుంపసపక్ష-వృత్తిత్వహితువిశేషణం! దశావిశేషవజ్ఞైదసాంధ్యక-దుంమంహిహితుంరన్వయి
త్వమంగిమవతామంబాయంనారంమతమంపంయజ్ఞైదావ్రతిదిఅత్యంతాఖావాప్రతివృత్తి
వారక-కారణరీతంనాన్వయంవయవంభాక-దుంమంజ్ఞైదమతేస్సదమంపవత్రాంపవత్తిమం
దుంమంహిత్వతాప్రతిబ్ధాంపవత్తివృత్తిపివారణరీయబనకాంతావిజ్ఞవిశేషణంతదభిస్సుపూపూక-

రణ్యసంబంధేనతథావిధప్రత్యక్షవిషయతదన్వితినామన్యవత్ప్రపంచమృతంతుత్ప్రసృజ్యయసంభవాత్తద్వ
శవిశిష్టతేతుస్సతేతథావిధప్రయోగోనానుపపన్నతిఖాపాననుతథాన్వయసంభవారణామంభయోరభి
దాతిరిక్తసంబంధేనాన్వయమిందాఖామతివృత్తితీవరందప్రత్యక్షపంతథేవెతిఅభిదాతిరిక్తస్యేవవిభక్తి
పన్నాపితాతిరిక్త-సేవ్యపనివేశ్యవేత్తీదాప్రత్యక్షతేదామంభయోరన్వయమిందాఖావప్రత్యక్ష
~~ప్రత్యక్షమిందాఖావప్రత్యక్షతేదామంభయోరన్వయమిందాఖావప్రత్యక్ష~~
ప్రత్యక్షమిందాఖావప్రత్యక్షతేదామంభయోరన్వయమిందాఖావప్రత్యక్ష
మధనాతదైవసంభవతేతదేవనాగోషమపశ్యమనానానాగతానిత్యక్తకాలినతదాధిక-త్యేనతద్విధానయ
దిత్యత్యక్షపంనహితాద్యదిఅయమభిదాత్యేక-సంబంధముటితినామంభయోరన్వయంపాద్యేనాప్రత్యక్ష
బద్ధతానప్రమీశ్వర్దతాతథాచసతిసప్తమృతాంభయోరన్వయమిందాఖాపాననుతథాన్వయోగంనా
రంభ్యప్రయోధక-ముదాపంరణామేవప్రయోజ్యతేనతాపనయనిత్యక్తవినిగమచాఖాపావత్ప్రతి
రివపక్తేదమతాయంఅపిగమక-తాపయిక-తావిదిత్యత్యక్షపంపంతావిద్యాదిఅన్వయంగజ్యేనన్వ

అవనిరము

— 99 —

తుప్రయోగాభావే ఇష్టపతిమంహంశ-శాయమిత్యదివాచ్యప్రతివాదిమోఖియార్యత్వభంగనామన్యవత్ప్రతిష్ఠా
శబ్దానిత్యప్రసాద్యైత్యదివాచ్య-ఇత్యపాదాశ-విశేషభావహిత్యవయశ్చైవబంధునశ-ఇత్యభివేదితప్రతిపాదయ
తివిభక్త్యపస్థాపితేనతిహితుత్వేనత్యసాన్త్యనన్వయందిత్యనాన్వయః విభక్త్యంతావర్యుద్ధన్వసతినప్రవృత్తా
తినత్యాద్యానితన్వత్వబాధక-విభక్త్యాదావరుద్ధవిభక్త్యంతరాభినేన్వయనిరాకార-తయంబ్రపదశితససా
మాన్యవత్ప్రతిష్ఠాపితాన్వయశ్చైవ-రణాశ-ప్రత్యక్ష-విషయత్వయంపవిశిష్టహితంపంచమృతాభావోమత్త్య
స్యవిశేషనశ్చైవయతాసంభవేనాన్వయంసంభవాతతదావదహతుశ్చైవతాద్యశాపతుప్రయోగోనశ-ర
ప్రతిష్ఠాపితాన్వయమివాచితినామానాదిక-రణాభివేదితప్రమాన్వయైత్యభివేదితాన్వయమితిశిష్య
విశిష్టనామానాదిక-రణాసంభవేనాన్వయవత్ప్రతిష్ఠాపితాన్వయమితిశిష్య-విషయత్వయంపహితాన్వయ
హితుత్యాన్వయందితిపంచమృతాభావోమత్త్యవిన్వయసంభవాదీత్యభివేదితాన్వయమితిశిష్య-విషయ
మయోదయంనఖాసతేత్యైవపదశితప్రతిష్ఠాపితాన్వయమితిశిష్య-విషయత్వయంపహితాన్వయ

అత్రహేతువయవం కావతివక్త్రవారణాయ ప్రకృతహేతువిశిష్టతావ్రది। బహుపంరణానామంగలప్ర
ణాముక్తావృతద్విశేషలక్ష్మణామతహం నాంధ్యతావ్రది। నాంధ్యనాంధ్యనసంబంధః। నాంధ్యనిష్టనాంధ్యనవశ్రవక-
త్వం। తథాబనాంధ్యనిష్టనాంధ్యనవశ్రవక-తావ్రవగంపంత్వేనతివీప్యవదవశ్రవకృత్వమస్మదాహంరణాత్పి న్యయ్యుః
మిత్రభణానాంధ్యనాంధ్యనాభావేతి। ద్వాదశాక్షరః శ్రూయమానశ్చబ్దప్రత్యేక-మభినంబద్ధతల్లితివృత్తి
త్తతల్లి నాంధ్యనిష్టావనాంధ్యనాభావేత్త్యభణానంబంధూవశ్రవక-త్వం। తథాబనాంధ్యనాభావనిష్టనాం
ధ్యనిష్టావనవశ్రవక-తావ్రవగంపంత్వేనతివీప్యవదవశ్రవకృత్వమతిరక్తదాహంరణాత్పిమిత్రభణాం
తత్రలక్ష్మణాద్యయోవీప్యవత్పనివేశాన్యోపనయోతివశ్రవకః। ప్రాచీనమతమాహంరణాయతావ్రది।
రణాయంవయవత్వేనతియథాపదాభావ్యాతనాభావంధక-రామోత్తరప్రభమంవత్సరంప
ద్భవ్యం తవచనత్వముదాహంరణాత్పిమిత్రభణాదాహంపయతినతి। నామయిత-త్వేనతి। మయం
సద్భవ్యం తవచనమప్రేందాహంరణంప్రయోక్త-వృత్తిమిత్రభణంపవిశేషనియంతితత్వేనత్వభణం

అవనిరియు

౨౨

ఇత్యుక్తాంక్షాయం॥ ఇతిజిజ్ఞాసాయం॥ ప్రాథమ్యతాపరామశాంధంవశ్యిఃప్రథమంపన్నాప్తతాప
తప్తదశానాయ॥ వశ్యిప్తదశానాయ॥ అదాహరణా॥ అపనయంత్వావనముదాహరణంప్రయో
గః॥ వస్తుతస్సుక-థమస్యగమక-త్వమిత్యుక్తాంక్షాయం॥ శి-ప్రకారక-శి-ఖింగజ్ఞానంగమక-
మిత్యుక్తాంక్ష-త్వప్రథమతఃపక్ష-ధమతాప్తదశానమవనప్రదశానమన్తాతిద్యయం॥ అనుమితిత్యుక్తి
అత్రజనకాంతముదాహరణవాక్యవారిక-నశ్యయంవయవాధాక-వశ్యిప్తకవీభిమతవర్తిష్ట
పదంప్రకృతహంతుర్వైష్టపరం॥ నియతవశ్యపక-తాబ్ధిమతేతినియతస్యసాద్యనియతస్యహంతు
యదావృష్టపక-తద్యశిష్టసాద్యత్వధాతథాపనశ్యయంవయత్వసత్యప్రకృతహంతుమతేత్రకృత
వశ్యపక-వశిష్టసాద్యసంబంధయోధక-వాక్యత్వముదాహరణాత్వమిత్యుక్తాంక్షాఅదాహరణవాక్యా
త్వేవముడికి-బూతవిష్ణోనమభివశ్యిప్తసాద్యయోధక-పదస్యహంతువశ్యపక-త్వవిశిష్టసాద్య
లాక్ష-నిరిక-తయంతథావిధవశ్యపక-త్వవిశిష్టసాద్యయోధాదయంత్రతలక్షణసమన్వయః

తాంశ్రీస్తవశ్రీఃప్రతియతేతద్వైద్యధిక-పదాంబావాతనాంధ్యమిందక-పదస్తవశ్రీవక-త్వవిశిష్టైలక్ష-నాక-జ్ఞానా
వాతాశ్రీ-మనాంధ్యనాంధ్యనయో-నృంబంధమంత్ర-తస్తాశ్రీతీయతేప్రిష్టతయష్టదద్వయనతద్వత్వతద్విస్తత్వయం
పవిరుద్ధధమానబాల్మీంతతదధిక-రణంమంత్రానవృ-సహంబారిత్యనంతతదధిక-రణమంత్రానవృప్ర
బిబారశంక-నివతనక-మతానతద్వైద్యధిక-వాతాధిక-నంతరతేతద్వైద్య-య-మతమంపంఅత్రతద్వైద్య
వృబిబారవా-రణాకాయతతదధిక-రణంమంత్రానవృప్రబిబారిత్యనవారణాకాయప్రిష్టాఽఽపదశ్చింతవి
రుద్ధధమానబాల్మీంతతదధిక-రణంమంత్రానవృప్ర-య-తద్వైద్యయంత్రానవయోయో-ధు-మవాననవపిర్మామా
నిత్యదాహంరణంవాకప్రీతుటకై-భూతయష్టదాంపన్థ-పితతతదధిక-రణంమంత్రానవృధు-మవృప్ర
రంవపిర్మామతధు-మవృప్రరేఖితంవపిర్మామదిత్యైక-రక-మిందవప్రే-దాహంరణంవాకప్రీత్య
యతేనతవశ్రీఃమిందకఃఅన్యాయవశ్రీఃరేవానుమితిగమక-తయ-వృతిరేక-వశ్రీఃమిందకై-
దాహంరణంప్రయోగైతాంనంతరంనాన్యదిత్యైవ-పఃఽఽప-యరిత్యనేనసు-ఖితమస్మరసమంపంయ

అవని రిక్షా

१४

[illegible]

విభవశ్రవణ-త్వమౌదతాష్టయగ్రహణ-త్వతదాతష్టదవీష్ణానుచితాశింతప్రథమయత్తదన్యసాంశాంత
 త్వసంభవాభామౌక-ఎవతష్టదప్రయోగలుచితామన్యతమతప్రాప్తవశ్యజీష్ణాలన్యతావిరుద్ధాభ్యంత
 మాంబాప్రముపస్థితానాంతతదధిక-రణానామౌక-నతష్టదసంపన్నాపనాసంభవాత్తశ్చదుష్టరితతా
 దిపుష్టతైరిత్యతస్యత్రైష్టపతిమంహంవీప్యతిత్వన్యతపిత్రవీష్ణావృథాత్రైపంవిరుప్రాపస్థితయారప
 తివిరుద్ధధమాంబాప్రముపస్థితానామధిక-రణానామౌక-త్వధాతష్టదతేతిఎక-నతష్టదతేత్వధాతపరా
 మశాంతాటపస్థితసంభవాంతాననుసశ్చదుష్టరితతాదిపుష్టతిభంగైత్యతల్పహంబుద్ధిసతాదితదా
 దిసవనామపదస్యతాదీనినపుష్టతివిరూధైతినినశ్చదుష్టరితతాదిపుష్టతివిరూధైత్యధా
 తతావిదపుష్టతైరతదతిరిక-స్థలతాదీతిభావతష్టదవీష్ణాభావసాంశశి-మాంహంయతేతాదినను
 వీష్ణాయదినతేష్టదతదాశ-ధం||సంబారిణాదీపశశివరాత్రాయంయంవృతీయంయపతివరానా||నరే
 ప్రమాగాంట్టైవప్రపదేవివణాభావంససభూమిపాలః||ఇత్యత్రవీష్ణాసంగతిరితితేన్ద్రాయతస్యతదనవీ

పదంతథావిధవృత్తిశ-పరంతథాపదంబావృంజ్జేయతవ్విదితవృత్తియోయోవావృతవృత్తివావవానజ్జేయ
తవ్విభావవానిత్యదాహంరణంలనుపదశ్చింతాన్వయవృత్తిశ-తవ్విదాఖాసరుంపమిత్యభిధావపరితే
పదశ్చింతాన్వయేతివిపరితక్ర-మేనయేంపదశ్చింతాన్వయేన్వయవృత్తియైనైతిపుష్పత్తవృత్తివిపరితే
పదశ్చింతాన్వయపదంతథావిధవృత్తిశ-పరంతథాపదవనతేంవప్యేమాంసమంబితవృత్తిదేయ
యేంవప్యేమాంసమంబువానిత్యదాహంరణంవిపరితక్ర-మేనయేంపదశ్చింతవృత్తిశ-తవ్విదాఖా
సరుంపమిత్యభిధా|లనుపదశ్చింతవృత్తిరెకై-తి|లనుపదశ్చింతాన్వృత్తిరెకైంవృత్తిరెక-వృత్తియైనైతిపు
ష్పత్తవృత్తినుపదశ్చింతవృత్తిరెక-పదమనుపదశ్చింతవృత్తిరెక-వృత్తిశ-పరంతథాపదంబయమితద్వైతభిధావ
తదటతవ్విదితవృత్తిదేయేయేతద్వైతవృత్తివాంసేతద్వైతభిధావృత్తివానిత్యదాహంరణంమనుపదశ్చింత
వృత్తిరెక-వృత్తిశ-తవ్విదాఖాసరుంపమిత్యభిధావిపరితేంపదశ్చింతవృత్తిరెకై-తి|విపరితక్ర-మేనయేం
పదశ్చింతాన్వృత్తిరెక-వృత్తియైనైతిపుష్పత్తవృత్తివిపరితేంపదశ్చింతవృత్తిరెక-పదంతథావిధవృత్తిరెక-వృత్తిశ-

అవనియము

౧౬

శ్లోకం సామంత్యనియమః శి-తువీపుతయత్తదసమభివృద్ధిహారేణ సమభివృద్ధిపదాభావతావచ్చాదక-వృ
పక-త్వం యత్ర మోక్షతే తత్తదసమభివృద్ధినియమః | యం యత్తత్తదసమభివృద్ధిపదాభావతావచ్చాదక-మహిపాలవృద్ధిపక-త్వం న మోక్షతే శి-
తు మహిపాలవృద్ధి తద్దమోక్షయ బిన్నత్వ తద్దమోక్షాత్ శి-చన మహిపాలాం వయత్తదావృద్ధి-మో
క్షతే ప్రయోగం న సోఽపి తత్తదనాయ-ఇతి నానుపపత్తి గమోపేతి ద్దయం || బ్రహ్మ-సం-భూ-తా-
దాహారణమంహం | ఇదం బెతి | అదాహారణమిత్తదాహారణం ద్దనం దనం భయం శ్రయంతా వృద్ధి-సా-ద్య
సా-దనం భయమేవా-శ్రం-నిరు-పక-య-నే-త్ర-ఇతి వృత్త-త్య-సా-దనం భయం శ్రయం పదం సా-
ద్య-సా-దనం భయ-నిరు-పిత-వృద్ధి-ప-ప-త-భూ-మ-వా-వ-ప-రి-త-వృ-ద-సా-ద్య-సా-దనం భయ-
వృద్ధి-ప-క-ల-త-వృ-ద-య-వ-ప-మ-న-భూ-మ-వా-ని-త్త-ద-హ-ర-ణ-మ-భా-స-మి-త్త-ద-అ-ను-ప-
ద-శి-త-స్వ-య-తి-అ-ను-ప-ద-శి-త-స్వ-య-స్వ-య-వ-ప-య-ప-య-ని-త-వృ-త్త-వృ-ను-ప-ద-శి-త-స్వ-య-

సాధ్యభావవశాత్తూభావప్రతియోగి త్వవిశిష్టప్రకారక-పక్షవిశిష్టక-శాంబుమండలనక-త్వసతినైయం
వయవత్వంవృత్తికృపనయత్వమితివిశిష్టపక్ష-నిర్వయమిత్వభాగ-బిదాహంరణాంతావయవవాదిమతం
నిరాక-యంతిబిదాహంరణాంతావతేత్యదిత్యతీయవింగపరామశాస్త్రాతిక్రమతనాంధ్యనుమితైప
యిక-భ్యానస్యత్వభాగ-బిదాహంరణాంతావతేత్యదిత్యతీయవింగపరామశాస్త్రాతిక్రమతనాం
ధ్యనుమితైపయిక-వశిష్టవిశిష్టపక్ష-ధర్మతాభ్యానసంపత్త్యభామపనయప్రయోగజవశ్యక-నిర్వయ
వానిననుమిమాంసక-మతేవిశిష్టపరామశాస్త్రానుమిత్యజనక-తయంతదాభావిక-తివిరహంబ్రత్య
తలహం|తదనభృపగమపేతి|తథావిధవిశిష్టపరామశాస్త్రానుమిత్యజనక-త్వపత్వభాగ-పక్ష-ధర్మ
తాయంతాభావావశాత్తూవత్వదక-రూపణపక్ష-వృత్తితాంభ్యానసాన్త్యనుమితైపయిక-నిర్వయ
యంవిదాహంసంబాహితథావపరారపితథావిధభ్యానసాన్త్యనుమిత్యజనక-తాభృపగమనతత్త్వంపత్వ
భామపనయప్రయోగజవశ్యక-నిర్వయవానిననుమిత్వవయవాదేవతల్లాభాభవిష్ట-తికె-ముప

సాంధ్యవతవిదేశత్యుభాసాం దైవబలితా సాంధ్యవృష్టపాంతుమలవిదితాంబుసంబువృష్ట్యుభాసాం అవయవం తర
విలయంతాపాం త్యవయవాదెరపివెయ్యుభాసంగంతానుమానాదెవహం త్యవయవప్రతిపాద్యబుంధనం
బహుదిత్యుభాసాననువాదినః టిపనయవాకావృత్తాంపెషిప్రతిబ్ధాంపాం త్యవయవాకావృత్తాం సాంధ్యవృష్ట్యుభాసాం
రుపస్థితం పక్షాంపాంతుమం నిత్యైకాంకాం పనీతఖానస్యపాంతుం పక్షవృత్తితావృత్తగంపిం నః ప్రతివాదినిసం
భవాదేవది నటపనయప్రయోగం నిరభాక-భూత్యుభాసాం-తే ప్రతివాద్యుభాసాం మితప్రతివాది నామ త్యుభాసాం
స్వతః పాద్యుభాసాం పనయవాకావృత్తివైవతదవగమః హింతుం పక్షవృత్తితావృత్తగమః యనరుంపెణయద్యుభాసాం
నంతేనైరుంపెణయవతత్రతదుపనయబుత్తిమతే పక్ష-అబ్ధాతహింతుం-స్వప్రరుపస్థితాంబుంధాం సంబువాతా
ద్యుభాసాం-భాసాంవాదినటపనయవాకావృత్తిప్రయోగభవవృత్తి-భూత్యుభాసాం-నసమంధతేతాం మితావృత్తితాం-ప్ర
తివాదినిం-భూత్యుభాసాం-స్వప్రరుపస్థితయం-పక్ష-హింతుమత్తాబ్ధాం-నతదఖావవత్తయం-సవత్తతదసంభవాతాయ
స్వప్రతివాదినిప్రతిమం-పక్ష-హింతుమత్తాబ్ధాం-నాం-స్వప్రతివాదిని-పనీతఖానం-సంభవాతా-తథా-పతస్యహిం

[illegible]

అవనిం 10 ము

౧౮

తాపక్షవృత్తిప్రబంధానాం భవాదుపనయప్రయోగగ్రహవశ్యక-ఇతిభావః। యద్యుపనతభానం ప్రత్యుపనాయక-బంధానం
ప్రంబాతుననతతదధిక-రణం మంతభావ్యతద్ధానం గంధం దిమతంతథం ప్రప్రపనయనావశ్యక-తామం
హం ప్రతిపాదక-నేతి ప్రతిపాదక-నావాదినాం స్వవ్యవహారస్య నివాహం యతుః పక్షః శి-సంసం ద్యవ్యవహారికా
కారకం శంశంశానివతనక-నివయవాశ్యం సంపాదయతుః। తథాచితథావిధానం శాంతానివృత్తిప్రబంధముపన
యప్రయోగగ్రహవశ్యక-ఇతిభావః। అన్యథేతి భావం శాంతానివతనక-వాశ్యం నావాదినాం నిబిధాననివృత్తి
అవయవం తరేపి హి త్వవయవేపి ఏవం నాన్యతా అనభిధానప్రసంగం నాన్యతా తథాచయథావిధానం శాంతానివృ
త్తిప్రబంధప్రయోగం ప్రశ్నతేపితథేతి భావః। నిగమనమితి ప్రయుజ్యతే ఇతి శిష్యః। తద్వైతానిగమనం బత్వేతి నిగ
మమితి తేనైది అప్రకారణం తప్రశ్నతనాన్యాయం వయవాహారక-వివృత్తిపక్ష-ధర్మనా తాదృప్రయ
క్త-త్వం వాన్యపక్ష-ధర్మనా తాదృప్రశ్నతవే-తుజ్ఞానబంధాన్యప్రకారక-త్వం తథాచప్రశ్న
తనాన్యాయం వయవాహారక-వివృత్తిపక్ష-ధర్మనా తాదృప్రశ్నతవే-తుజ్ఞానబంధాన్యప్రకారక-

సేంధ్యభావం దృవపయశ-తజ్జన్మయేంద్రతప్రసతిబంధక-త్వేమంనాఖావాదిత్యావఃశంక-తేనిద్దనిదశ్శత
యేతినిద్దత్వవిశిష్టసేంధ్యయేంద్రత-తయత్వేభగ్గనిగమనమితేశేషఃవారయతీతితథావదశంకాప్రతిబం
ధక-ంభవతీత్యభగ్గతథావిదప్రతిబద్ధప్రతిబంధక-ఖావస్థులనుబవబుధావాస్థయైతిఖావఃనిదత్వే
మత్ప్రమంనానిద్దత్వంపంతువిబక్తి-నాకంక్తి-తత్ప్రయంపసేంధ్యభావవత్ప్రయంపంహరిత్రాప్రదా
పమాహంరుంపమాత్రేతివప్రపదేనవప్రప్రయంపమాత్రయేంద్రనాదిత్యభగ్గతథాబంత్రతథావిద
సిద్ధత్వేయేంద్రత-పదాఖావేనతథావత్ప్రమశక్తితవిదిత్యావఃబ్రూతీయమంషణమంపంసేంధ్యతా
నువస్థితావతివప్రప్రదిపదేపంతువిబక్తి-నాకంక్తి-తత్ప్రయంపసేంధ్యత్వస్థాఖావేనతదనుపస్థితావి
త్యభగ్గతన్యదిత్యదిత్రాకంక్తి-తథానాఖావేనవప్రప్రదేతన్యదితిపంతువిబక్తి-తథానాఖావేన
ప్రసంగాదిత్యభగ్గతఖావయేంద్రనామన్యప్రతికంక్తి-తథానాఖావేనవప్రప్రదేతన్యదితిఖావఃబ్రదము
పలక-నితథావిదాభగ్గయేంద్రత-పదాఖావేనతద్యశయేంద్రనామన్యప్రప్రవ్యవస్థుతనుతథావి

అవనిరము

౨౦

తినామగ్ర్యంపంచక-తపితాలభిధానాభిధేయయోరితిఅనుమితవృషయికాభాజయందక-శబ్దతప్తతిపాద్య
యోరిత్యభాగపయనవసానెనెతిసూక్ష్మానైత్యభాగలవయవంతరానామితినిగమనామైత్యభాగః
సాంధ్యభాదననిగమనామనంతతపిష్టపలవచనప్రయోగః। ననునిగమనానానికారెపక్షఃసాంధ్యభాగ
తెతిశంకానివృత్తిఃక-శంబవతీత్యతలహంవిపరీతశంకె-తప్తదిపక్షఃసాంధ్యభాగవవాంబుతెత్యచారకః
విపరీతశంకానివృత్తిరిత్యభాగఃతతవవబావారబుష్టవిశిష్టపక్షఃదమనాంవిశిష్టభాగప్రతిపంచకాదేవసం
భవాదిత్యభాగలనృదేతితథావిధానంగప్రతిపంచనాంతభాగవిధానశంకానివృత్తినంగికారెత్యభాగఃతదక
కారణాతీతథావిధానశంకానివృత్తినంబవంతత్రసాంధ్యభాగవాదియందక-పదాభాగః। తస్మాత్తదాప్త
భావాదిమతాజ్ఞానాంబావాదితివాంః। ననునిగమనజన్మయథాక-శంబుద్యభాదవతథావిధానశంకా
నివతనకేంబువిష్టతీత్యతలహంవిపరీతతతనిగమనావిశిష్టపక్షానంతాంపక్షఃసాంధ్యభాగవాదిమతా
జ్ఞానం। అనాంధ్యభాగలనాంబుద్యభాదవతనక-తథావిధానశంకానివతనక-యందక-పదాభాగః। తథాబ

భావ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

కాంత్యః హింతు విభక్త-భగమోమోత్తరమోదస్రకాంత్యం హింతు విభక్త్యభగవతావిభక్త్యనుమానా
న్యగమనానంతరం నిరాకాంత్య-త్వమోమోమన్వతేనంభవతిభవన్తతేనాంభ్యతావచ్చదకావచ్చన్
పక్షేతథావిధహింతుబిత్తనాఖావాన్యగమసోత్తరంతథావిధానుమిత్యత్తర-నిరాకాంత్య-త్వమో
మోపదులనబిత్తతిఖావః|ననుప్రకారాంతరేనైవతప్రనిరాకాంత్య-త్వమోమోభవిత్తత్యత
అహంఅన్యథేతితథావిధనిగమనానంతరంఅనుమారాత్తథావిధమోదానంగికారేన్యభగవత
ద్వయభక్త్యభగతినిగమనన్వద్యైభక్త్యభగవన్గావిభక్త్యభగవత్తావిభక్తియోదనేన్విపప్రకారాం
తరేనానంభవత్తదుత్తత్యభగవన్నిగమనన్వకాంత్య-నిరభగవత్తావిభక్తివః|ననుసాంధ్యసంశయప్రయో
బనహంతాపికాంత్య-ద్వినామప్రవయవతావితేషాంపంబవిధతేన్వకే-రనుభితేత్తత్యత్యహంసంశయతే
విప్రయోబనతతేన్విదినిరాకారయన్త్య|అవయవలక్ష్మ-నాఖావాత్|వార్యేత్వముటితావయవత్వ
లక్ష్మ-నాఖావాత్|నావయవాః|నన్వయంవయవాః|నన్వయంతగవత్త్యైతే|న్వయసంపాద

అవధి - 1 రోజు.

[illegible]

రఘుదేవీయం వయవబంతామనివృత్తిని సమప్రా||